

Nr 57.

Av herr **O. Nilsson** i Örebro m. fl., om anslag till uppförande av bostäder vid statens järnvägar.

Bland sociala reformer till förbättrande av arbetareklassens ekonomiska ställning, är otvivelaktigt kravet på lämpliga och hygieniska bostäder en bland de mera betydelsefulla. Allmänt torde det numera erkännas, att en tillfredsställande reform i detta avseende skulle medföra stora förbättringar i såväl fysiskt som moraliskt avseende samt i hög grad bidra till förminskande av de företeelser, som under nuvarande förhållanden tära på samhällets utveckling och bestånd. Det torde tillika ej kunna bestridas, att de nuvarande kristiderna med sina abnorma förhållanden äro i särskild grad ägnade att verka skadligt i detta avseende på de ekonomiskt sämst ställda inom samhället. Kommer så härtill, att med det uppsving, stora delar av landets industri tagit under den senaste tiden, ännu större delar av landets befolkning än vanligt strömmat till städerna och större industriorter, varigenom bostadsfrågans ordnande blivit ytterligare aktuell. Under normala förhållanden med normala priser inom byggnadsbranschen och med förbättrade lönevillkor för de inom industrien anställda, skulle möjligen en del av dessa missförhållanden genom enskilt initiativ kunna avhjälpas, men med nuvarande byggnadspriser torde ej vara att hoppas, att så synnerligen mycket skall på denna väg kunna åstadkommas.

I betraktande av den stora betydelse bostadsfrågans ordnande måste hava ur samhällelig synpunkt, synes det därför vara nödvändigt, att från statens sida kraftigare åtgärder än hittills vidtagas för främjande av frågans fördelaktiga lösning.

Hittills har som bekant vid statens järnvägar bostäder i stor utsträckning tillhandahållits den ordinarie personalen, och ehuru om dessa bostäder

det nog med fog kan anmärkas, att lägenheterna ofta nog äro för små och trånga, synnerligast för en stor familj, så är säkerligen likväl vederbörande personal villig lämna sitt erkännande för denna åtgärd. För statens järnvägar som arbetsgivare är det säkerligen även värdefullt att på detta sätt kunna skydda personalen för de skadliga inflytelser, som följa med olämpliga bostäder. Det finnes likväl ännu stora grupper bland personalen som ej komma i åtnjutande av denna förmån, nämligen förutom en del av den ordinarie, hela den personal som kallas »extra». Bland denna extra personal finnas omkring 3,000, vilka äro anställda vid järnvägsverkstäderna och vilka på grund av gällande anställningsformer ej kunna befordras till ordinarie. Av dessa verkstadsarbetare finnes självfallet ett stort antal som haft mycket lång anställningstid och som för järnvägen är för driftens upprätthållande lika nödvändigt och värdefullt som den personal, vilken åtnjuter förmånen att vara ordinarie anställd. Då verkstadspersonalen vanligen är förlagd i städerna eller andra större platser inom landet, där bostadsförhållanden i allmänhet äro svårartade, torde det vara särskilt angeläget att till fromma för personalen något i berörda fråga åtgöres från statens sida. I detta avseende är det särskilt en plats, där det med snaraste borde vidtagas åtgärder i berörda angelägenhet, nämligen i Örebro, där som bekant Centralverkstaden är belägen. Denna verkstads arbetsstyrka har under de senaste åren avsevärt ökats och uppgår för närvarande till cirka 1,200 personer. I Örebro äro bostadsförhållandena sådana, att bostäder, som före kristiden på grund av olämplighet blivit utdömda, nu blivit tagna i anspråk. Det har ock inträffat att arbetare, som erbjudits arbete vid Centralverkstaden, ej kunnat antaga detsamma, emedan de ej lyckats i staden eller dess närhet erhålla bostad.

Då det väl knappast kan tänkas, att en privat arbetsgivare med så omfattande verksamhet som den, vilken bedrives av statens järnvägar i Örebro, skulle underlåta att vidtaga åtgärder för anskaffande av lämpliga bostäder till sin arbetspersonal, så synes det, att det bör vara staten ännu mera angeläget att i egenskap av arbetsgivare med det snaraste vidtaga åtgärder för ordnande av personalens bostadsförhållanden.

Påpekas bör, att i omedelbar närhet av Centralverkstaden finnas staten tillhöriga jordområden, som särskilt väl lämpa sig för att därå uppföra bostäder för personalen.

Av personalen vid Centralverkstaden ha omkring 600 eget hushåll, av vilka dock omkring ett hundratal inneha egna hem, vadan det alltså skulle behövas för täckande av personalens behov cirka fyra- à femhundra

lägenheter. Vid en av befälet företagen undersökning ha omkring 400 arbetare lämnat ansökan att få hyra av statens järnvägar, därest bostäder skulle bliva uppförda.

Icke endast i Örebro råder stor brist på bostäder, samma är förhållandet i Stockholm, Göteborg, Malmö och flera andra större järnvägs-knutar i landet.

I detta sammanhang bör framhållas, att vid uppförandet av bostäder åt järnvägspersonalen rättvisan synes kräva, att hyrespriserna för dessa lägenheter ej ställas högre än vad som för närvarande är eller blir fastställt för den personal, som åtnjuter bostad av statens järnvägar.

Tillika bör framhållas, att, därest arbetarebostäder komma att uppföras, de ej må byggas med mindre lägenheter än om två rum och kök.

På grund av vad sålunda anförts, hemställes,

att riksdagen må besluta bevilja på tilläggsstat för år 1918 ett belopp av 5,000,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för uppförande av bostäder vid statens järnvägar.

Stockholm den 25 januari 1918.

<i>Olof Nilsson</i> i Örebro.	<i>A. J. Bärq.</i>	<i>Anders Anderson</i> i Råstock.
<i>Aug. Sävström.</i>	<i>Ernst Eriksson</i> i Stockholm.	<i>Helge Bäcklund.</i>
<i>C. R. Jansson.</i>	<i>Algot Törnkvist.</i>	<i>A. L. Johansson.</i>
<i>Erik Fast.</i>	<i>Ernst Hage.</i>	<i>Ernst Andersson</i> i Stockholm.